

Accountantsverslag 2018

RAV Brabant Midden-West-Noord

Eindhoven, 11 april 2019

Aan het algemeen bestuur van
Gemeenschappelijke Regeling
RAV Brabant Midden-West-Noord
Postbus 3024
5003 DA TILBURG

Onderwerp
Accountantsverslag 2018

Datum
11 april 2019

Kenmerk
3114737940/2019.064762.01/RVB

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Onlangs hebben wij de accountantscontrole afgerond van de jaarrekening 2018 van de RAV Brabant Midden-West-Noord. Deze controle heeft tot doel het uitbrengen van een onafhankelijk oordeel over de getrouwheid van deze jaarrekening en het rechtmatig handelen van uw gemeenschappelijke regeling overeenkomstig de bepalingen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. In aansluiting op deze controle doen wij u hierbij het accountantsverslag toekomen. In dit verslag brengen wij, de belangrijkste aspecten van de jaarrekening en onze werkzaamheden onder uw aandacht.

Volledigheidshalve benadrukken wij op dat dit verslag door ons is opgesteld voor uw informatie en niet zonder onze uitdrukkelijke toestemming geheel of gedeeltelijk aan derden ter beschikking mag worden gesteld. De in dit verslag opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel over de jaarrekening 2018 RAV Brabant Midden-West-Noord.

Het concept van het accountantsverslag is besproken met uw directeur en controller en is op 29 maart jl. besproken met uw controller. Wij vertrouwen erop u met dit verslag van dienst te zijn en zijn graag bereid de inhoud van dit verslag persoonlijk toe te lichten en uw eventuele vragen te beantwoorden.

Met vriendelijke groet,

Deloitte Accountants B.V.

I. Wetters MSc RA

Inhoudsopgave

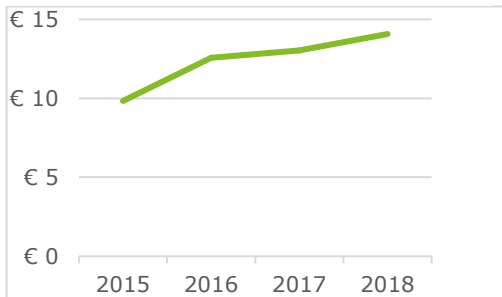
1. Managementsamenvatting	2
2. Jaarrekening 2018	4
2.1 Verslaggeving	4
2.2 Resultaat	4
2.3 Eigen vermogen	5
3. Rechtmatigheidscontrole	6
3.1 Begrotingscriterium	6
3.2 Misbruik en oneigenlijk gebruik	6
3.3 Het voorwaardencriterium	6
4. Governance	7
4.1 Opdracht	7
4.2 Controleaanpak	7
4.3 Controleverklaring	8
4.4 Administratieve organisatie en interne beheersing	8
4.5 Proces controle jaarrekening	9
4.6 Governance Hét Servicecentrum	9
4.7 Wet Normering Topinkomens	10
4.8 Geautomatiseerde gegevensverwerking	10
4.9 Fraude	11
4.10 Onafhankelijkheid	11
4.11 Onze communicatie met management	11
4.12 Cyberrisicoanalyse	12

1. Managementsamenvatting

De jaarrekening 2018 van de gemeenschappelijke regeling RAV Brabant Midden-West-Noord (verder: RAV Brabant Midden-West-Noord) is opgesteld onder de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur. In deze managementsamenvatting geven wij de belangrijkste aspecten van deze jaarrekening en onze werkzaamheden voor u weer. Voor een volledige en meer gedetailleerde toelichting verwijzen wij u naar de hoofdstukken 2 tot en met 4 van dit accountantsverslag.

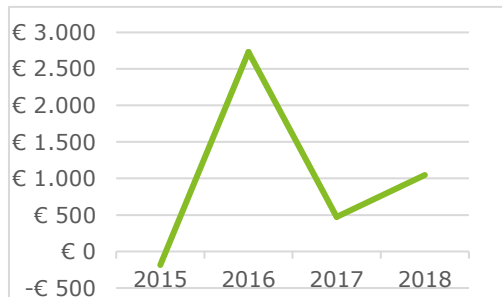
Eigen vermogen

Bedragen in €1.000.000

Resultaat

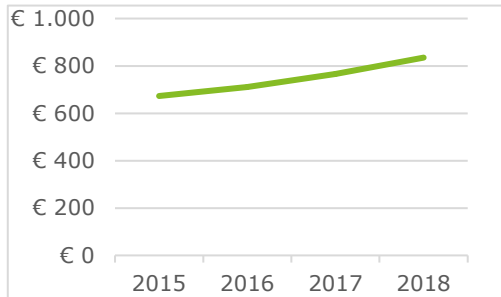
Bedragen in €1.000

- De staat van baten en lasten van RAV Brabant Midden-West-Noord over 2018 sluit met een positief saldo van € 1.047.000. Voor het boekjaar was een resultaat van nihil begroot.
- Wij hebben de jaarrekening 2018 van RAV Brabant Midden-West-Noord gecontroleerd, rekening houdend met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Bij voorliggende jaarrekening hebben wij inzake het getrouwe beeld een goedkeurende controleverklaring verstrekt. Met betrekking tot de financiële rechtmatigheid komen wij in de controleverklaring tot een verklaring met beperking als gevolg van het niet voldoen aan de EU-aanbestedingsregels.
- Gedurende 2018 is er veel geïnvesteerd om te komen tot een duidelijke taakverdeling tussen Hét Servicecentrum en de moederorganisaties. Wij constateren dat er inmiddels een eenduidige strategische visie ligt op Hét Servicecentrum. Tevens zijn medewerkers bezig om de verschillende (financiële) processen nader te analyseren en waar mogelijk deze effectiever en efficiënter vorm te geven. Wij onderschrijven het belang dat door uw directeur en controller wordt gehecht aan deze doorontwikkeling.
- Het jaarverslag 2018 van RAV Brabant Midden-West-Noord voldoet aan de hiervoor geldende inrichtingseisen en is verenigbaar met de jaarrekening.
- De administratieve organisatie en interne beheersing van RAV Brabant Midden-West-Noord in de voor de jaarrekening relevante processen voldoet in opzet en bestaan aan de daaraan vanuit onze controle te stellen eisen wel vragen wij aandacht voor het proces van memoriaalboekingen (correctieboekingen). Deze boekingen komen niet altijd in functiescheiding te stand.

Algemene reserve

Bedragen in €1.000

- De bezoldiging van de directeur en de leden van de algemeen en dagelijks bestuur over 2018 evenals de informatieverstrekking hieromtrent in de jaarrekening voldoen aan de bepalingen van de Wet Normering Topinkomens.
- Onze controle heeft geen bevindingen dan wel aandachtspunten omtrent de continuïteit en de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking naar voren gebracht.
- De accountantscontrole van de jaarrekening is er niet op gericht om fraudes of onregelmatigheden binnen uw RAV te detecteren. Volledigheidshalve vermelden wij dat onze werkzaamheden geen aanwijzingen hiervoor hebben opgeleverd en wij ook geen meldingen hiertoe hebben ontvangen.
- Wij hebben gedurende het afgelopen boekjaar geen werkzaamheden verricht die een bedreiging vormen voor onze onafhankelijkheid als controlerend accountant van RAV Brabant Midden-West-Noord.

2. Jaarrekening 2018

2.1 Verslaggeving

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling waarop de jaarrekening is opgemaakt, zijn consistent toegepast.

De jaarrekening 2018 van RAV Brabant Midden-West-Noord is, evenals voorgaande jaren, opgemaakt op basis van de verslaggevingsvoorschriften zoals vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Wij hebben vastgesteld dat de hierbij toegepaste grondslagen van waardering en resultaatbepaling consistent zijn toegepast. De jaarrekening 2018 van RAV Brabant Midden-West-Noord bestaat uit de balans per 31 december 2018, de staat van baten en lasten over 2018 inclusief een toelichting op zowel de balans als de exploitatierekening. Zowel in de balans, de staat van baten en lasten en de toelichting zijn per post van de jaarrekening de vergelijkende cijfers volgens de vastgestelde begroting en het boekjaar 2017 vermeld. De jaarrekening voldoet hiermee aan de in het BBV gestelde verslaggevingsvereisten.

2.2 Resultaat

Het resultaat 2018 van RAV Brabant Midden-West-Noord bedraagt € 1.047.000 positief, tegen een begroot resultaat van nihil.

De rekening van baten en lasten over 2018 sluit met een saldo van € 1.047.000 positief (2017: € 473.000 positief). Voor het boekjaar was een resultaat begroot van nihil. Wij merken op dat er geen sprake is van toevoegingen of onttrekkingen aan bestemmingsreserves gedurende het boekjaar. Onderstaand geven wij een samenvatting van de exploitatie van RAV Brabant Midden-West-Noord over 2018.

<i>Bedragen in € 1.000</i>	<i>Realisatie 2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>Realisatie 2017</i>
Baten	57.071	56.785	52.729
Lasten	56.033	56.785	52.261
Saldo van baten en lasten	1037	0	468
Mutaties reserves	-10	0	-5
Resultaat	1.047	0	473

Voor een nadere toelichting op de afwijking tussen de realisatie en de begroting verwijzen wij naar paragraaf 9 van de jaarrekening waarin een nadere analyse van deze verschillen is opgenomen.

Het eigen vermogen is in 2018 met € 1.038.000 toegenomen.

2.3 Eigen vermogen

Het eigen vermogen van RAV Brabant Midden-West-Noord is ultimo 2018 als volgt te specificeren:

<i>Bedragen in € 1.000</i>	31.12.2018	31.12.2017
Algemene reserve	835	766
Bestemmingsreserve	12.191	11.797
Resultaat	1.047	473
<i>Totaal</i>	14.074	13.036

Gedurende 2018 is het eigen vermogen toegenomen tot € 14.074.000. Deze toename wordt volledig gevormd door het behaalde resultaat over 2018 en een onttrekking aan bestemmingsreserve onderhoud van € 10.000. Wij hebben vastgesteld dat het resultaat over boekjaar 2017 overeenkomstig besluitvorming van het bestuur verdeeld is.

3. Rechtmatigheidscontrole

3.1 Begrotingscriterium

Er zijn geen begrotingsonrechtmatigheden geconstateerd.

Het begrotingscriterium is nader uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid 2018 van de Commissie BBV. De RAV Brabant Midden-West-Noord heeft al haar taken ondergebracht in 1 programma. Hierbij is het van belang dat lastenoverschrijdingen per definitie onrechtmatig zijn, doch niet alle lastenoverschrijdingen in het rechtmatigheidsoordeel betrokken hoeven te worden. Bepalend hierbij is of het algemeen bestuur ter zake nader beleid heeft vastgesteld. Wij hebben geconstateerd dat de RAV beschikt over 1 niet nader gedefinieerd programma. De bestedingen binnen het programma blijven binnen het daarvoor door het algemeen bestuur beschikbaar gestelde krediet.

3.2 Misbruik en oneigenlijk gebruik

Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Dit criterium ziet op het samenstel van maatregelen binnen RAV Brabant Midden-West-Noord om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot bevindingen ter zake.

3.3 Het voorwaardencriterium

Wij constateren een afwijking waar het de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen betreft. Dit leidt tot een oordeel met beperking ten aanzien van de rechtmatigheid.

Het voorwaardencriterium betreft de naleving van wet- en regelgeving zoals deze in het normenkader is opgenomen. Naar aanleiding van onze controlewerkzaamheden hebben wij vastgesteld dat het normenkader voor Europese aanbestedingen in 2018 niet in alle gevallen is nageleefd.

De intern uitgevoerde inkoopscan wijst uit dat de een bedrag van € 766.000 onterecht niet Europees is aanbesteed. Aangezien de onrechtmatigheid van de overschrijding investeringskredieten en de onrechtmatigheden als gevolg van het niet Europees aanbesteden tezamen groter zijn dan de materialiteit (in casu: € 559.000, 1% van de brutolasten), zullen wij conform het Bado¹ en het door het algemeen bestuur op 2 juli 2015 vastgestelde controleprotocol een verklaring met beperking afgeven ten aanzien van de rechtmatigheid.

Wij merken op dat de RAV Brabant Midden-West-Noord inmiddels voor alle inkopen die leiden tot een onrechtmatigheid in 2018 EU-aanbestedingen heeft verricht waardoor naar verwachting de onrechtmatigheden in 2019 zeer beperkt zullen zijn.

¹ Besluit accountantscontrole decentrale overheden

4. Governance

4.1 Opdracht

De opdracht tot controle van de jaarrekening van RAV Brabant Midden-West-Noord is niet gewijzigd.

Onze opdracht tot controle van de jaarrekening 2018 van RAV Brabant Midden-West-Noord is bevestigd in de ondertekende opdrachtbevestiging van 10 december 2018. Het doel van deze controle is te onderzoeken of deze jaarrekening het vereiste inzicht geeft, overeenkomstig de van toepassing zijnde voorschriften volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. De uitkomst van ons onderzoek, dat wij hebben afgerond op de datum van dit accountantsverslag, maken wij kenbaar maken door middel van een controleverklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening en het rechtmatig handelen van de gemeenschappelijke regeling.

4.2 Controleaanpak

Wij voeren onze controle uit in overeenstemming met de bepalingen die hieromtrent in de wet- en regelgeving zijn opgenomen.

Kaderstellend voor onze controlewerkzaamheden zijn het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Controlestandaarden en de Beleidsregels toepassing Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (hierna: WNT). De werkzaamheden die wij tijdens onze controle verrichten zijn afhankelijk van onze oordeelsvorming, met inbegrip van de inschatting van het risico dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschatting nemen wij de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan. Deze risico-inschatting heeft evenwel niet tot doel een oordeel te geven over de interne beheersing als geheel. Vandaar dat onze analyse en evaluatie beperkter is dan dat deze zou zijn geweest bij een opdracht tot het geven van een oordeel omtrent de opzet, het bestaan, de effectiviteit en de efficiency van de interne beheersing en derhalve niet alle hierin vervatte tekortkomingen bestrijkt.

De materialiteit ten aanzien van getrouwheids- en rechtmatigheidsfouten is bepaald op € 559.000. De materialiteit ten aanzien van getrouwheids- en rechtmatigheidsonzekerheden is bepaald op € 1.677.000. Beide materialiteiten zijn berekend conform het besluit accountantscontrole decentrale overheden en bedragen respectievelijk 1% en 3% van de verantwoorde lasten over 2018. Voor de controle op naleving van de WNT hanteren wij een lagere materialiteit, gebaseerd op het controleprotocol WNT.

Wij hebben de jaarrekening 2018 voorzien van een goedkeurende controleverklaring wat betreft getrouwheid en een verklaring met beperking wat betreft de rechtmatigheid.

De AO/IB voldoet aan de daaraan vanuit de accountantscontrole te stellen eisen. Wel vragen wij aandacht voor het proces rondom memoriaalboekingen.

4.3 Controleverklaring

Aangezien wij van oordeel zijn dat de jaarrekening 2018 van RAV Brabant Midden-West-Noord de omvang en de samenstelling van zowel het resultaat als het eigen vermogen getrouw weergeeft, hebben wij bij deze jaarrekening een controleverklaring met een goedkeurend oordeel afgegeven.

Wat betreft de rechtmatigheid hebben wij een verklaring met beperking verstrekt, als gevolg van de geconstateerde tekortkomingen ten aanzien van het voldoen aan de Europese aanbestedingsregels zoals vermeld in paragraaf 3.3.

Mochten er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve (vorm van de) jaarrekening, dan dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

4.4 Administratieve organisatie en interne beheersing

In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2018 een interim-controle uitgevoerd. Deze tussentijdse controle is erop gericht de opzet en het bestaan van de maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) van RAV Brabant Midden-West-Noord te beoordelen, voor zover deze van belang zijn voor de jaarrekeningcontrole. Dit betreft de processen inzake inkopen, personele lasten en ambulance hulpverlening. Wij benadrukken dat dit onderzoek in omvang en reikwijdte beperkt is tot die elementen van de procesbeheersing die van belang zijn voor de accountantscontrole van de jaarrekening 2018.

Naar aanleiding van de interim-controle komen wij in zijn algemeenheid tot de conclusie dat de interne beheersing van RAV Brabant Midden-West-Noord in de voor de jaarrekening relevante processen in opzet en bestaan voldoende waarborgen biedt voor een betrouwbare gegevensverwerking in de jaarrekening. Wel vragen wij aandacht voor het proces rondom memoriaalboekingen (correctieboekingen). Deze komen niet in alle gevallen in functiescheiding tot stand.

De conceptjaarrekening was van voldoende niveau om de controle op uit te voeren.

4.5 Proces controle jaarrekening

De controle van de jaarrekening 2018 van RAV Brabant Midden-West-Noord is, overeenkomstig de afspraak daartoe, op 22 januari 2019 gestart. De conceptjaarrekening was van voldoende niveau om de controle op uit te kunnen voeren.

Ten aanzien van de aangeleverde onderbouwingen van jaarrekeningposten in het balansdossier vermelden wij dat deze in lijn ligt met datgene wij op basis van voorgaande jaren verwachtte.

Voor uw inzicht verstrekken wij nevenstaand een opgave van de werkelijke en geplande tijdsbesteding van het auditteam voor de jaarrekeningcontrole 2018.

	Gebudgetteerde uren	Gerealiseerde uren
Partner	30	30
Manager	135	138
Assistenten	255	260
Totaal	420	428

4.6 Governance Hét Servicecentrum

Tussen de moederorganisaties van Hét Servicecentrum zijn afspraken gemaakt over wijze waarop taken uitgevoerd gaan worden. Om dit te laten slagen adviseren wij de directie scherp te sturen op naleving van deze afspraken.

Gedurende 2018 is een taskforce gevormd bestaande uit de directeuren en controllers van de moederorganisaties alsook het management van Hét Servicecentrum. Het doel van de taskforce is de kwaliteit van de output van Hét Servicecentrum naar een hoger niveau te brengen. Gezien de verschillen in opvattingen tussen de moederorganisaties is door de taskforce gestart met het formuleren van 1 strategische visie die door alle partijen wordt gedragen. Deze strategische visie omvat het op basis van operational excellence uitvoeren van vaste, vooraf gedefinieerde taken.

Hét Servicecentrum heeft in 2018 een nieuw management gekregen die deze opdracht heeft meegekregen. Op dit moment worden alle processen tegen het licht gehouden en wordt beoordeeld in hoeverre deze passen binnen de geformuleerde strategische visie of dat eventueel aanpassingen benodigd zijn. Tevens worden verbijzonderde controles uitgevoerd met als doel te toetsen of ingerichte beheersmaatregelen zodanig werken als beoogd wordt. Het management van Hét Servicecentrum heeft hierbij een leidende rol en is primair verantwoordelijk tot het doen van verbetervoorstellen aan de taskforce op basis waarvan de taskforce in gezamenlijkheid besluit. Het management van Hét Servicecentrum wordt hierbij actief ondersteund door de controllers van de moederorganisaties.

Hoewel grote stappen zijn gezet constateren wij tijdens de jaarrekeningcontrole wel dat om te komen tot betrouwbare verslaglegging nog veel correcties in de administraties aangebracht dienen te worden door de controller en financieel adviseurs. Tevens is het vormgeven van een balansdossier alsook de controle hierop door de moederorganisaties verschillend vormgegeven. Waar GGD Hart voor Brabant en de RAV een groot deel van deze kwaliteitscontrole hebben belegd bij Hét Servicecentrum zie je dat GGD West-Brabant dit zelf heeft uitgevoerd. Het zou naar onze mening gegeven de geformuleerde strategische visie passender zijn om dit soort taken op een gelijke wijze vorm te geven.

4.7 Wet Normering Topinkomens

Het boekjaar 2018 is het vierde jaar dat de Wet bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (beter bekend als de Wet Normering Topinkomens) van toepassing is. Wij hebben, als onderdeel van onze controle, vastgesteld dat uw gemeenschappelijke regeling voor wat betreft de hoogte van de bezoldiging van de directeur en de leden van het dagelijks- en algemeen bestuur voldoet aan de voorschriften van de WNT. Verder geeft de toelichting in de jaarrekening het op dit punt vereiste inzicht.

4.8 Geautomatiseerde gegevensverwerking

Artikel 393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat de accountant in het kader van de controle van de jaarrekening verslag uitbrengt van zijn bevindingen met betrekking tot de continuïteit en de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle heeft geen bevindingen dan wel aandachtspunten omtrent de continuïteit en de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking naar voren gebracht. Wel vragen wij aandacht voor het vormgeven van een integraal IT-beheersingsplan.

Ten aanzien van het voorgaande vermelden wij volledigheidshalve dat de accountantscontrole van de jaarrekening op zichzelf niet is gericht op de continuïteit en de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking en daardoor hoeft niet te leiden tot bevindingen die bij een speciaal daarop gericht onderzoek naar voren zouden kunnen komen. Bovendien maken wij slechts in zeer beperkte mate gebruik van de geautomatiseerde gegevensverwerking van RAV Babant Midden-West-Noord, aangezien wij onze controle van de jaarrekening overwegend baseren op de in uw gemeenschappelijke regeling aanwezige brondocumenten, zoals facturen, bankafschriften en overeenkomsten.

RAV Brabant Midden-West-Noord voldoet voor wat betreft de bezoldiging en de toelichting hieromtrent in de jaarrekening aan de WNT.

Wij hebben geen bevindingen of aandachtspunten aangaande de continuïteit en de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Wij hebben geen fraude of aanwijzingen daartoe geconstateerd.

4.9 Fraude

Het dagelijks bestuur van RAV Brabant Midden-West-Noord is primair verantwoordelijk voor het functioneren van de interne beheersing en de kwaliteit en volledigheid van de jaarrekening. Deze verantwoordelijkheid omvat mede het voorkomen en ontdekken van fraude. Het algemeen bestuur dient erop toe te zien dat er voldoende en adequate preventieve en repressieve beheersmaatregelen zijn ingesteld om het risico op fraude zoveel mogelijk te beperken. In het kader van de frauderisicobeheersing en de eigen verantwoordelijkheid daarin heeft de ambtelijke organisatie een frauderisicoanalyse opgesteld. Dit als basis voor een adequate fraudepreventie, -detectie en -respons.

Ons onderzoek van de jaarrekening van RAV Brabant Midden-West-Noord richt zich niet specifiek op het ontdekken van fraude. Met dien verstande dat wij, als onderdeel van de onze controle, het risico beoordelen dat de jaarrekening als gevolg van fraude, onjuistheden of verduistering van activa, afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten. Wij hebben hiertoe het frauderisico in de planning en uitvoering van onze controle betrokken en daarbij de nadruk gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden in de jaarrekening. Met betrekking tot het voorgaande vermelden wij dat ons tijdens de uitvoering van de controle geen indicaties voor fraude zijn gebleken dan wel gemeld zijn.

4.10 Onafhankelijkheid

Onze onafhankelijkheid als accountant van RAV Brabant Midden-West-Noord is niet in het geding geweest.

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) opgenomen in de 'Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant'. Deze voorschriften vormen een belangrijk onderdeel van het normenkader waaraan accountants moeten voldoen. Wij conformeren ons aan deze voorschriften en vermelden hieromtrent dat de leden van het auditteam van RAV Brabant Midden-West-Noord hun onafhankelijkheid individueel hebben bevestigd en Deloitte geen werkzaamheden heeft verricht die (in wezen of in schijn) conflicterend zijn of kunnen zijn voor onze positie als onafhankelijk accountant van RAV Brabant Midden-West-Noord.

4.11 Onze communicatie met management

Er zijn geen bijzonderheden te melden ten aanzien van de communicatie met het management in het kader van de jaarrekeningcontrole.

Bevestigingen van het management

Wij hebben het management ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen gevraagd aangaande haar verantwoordelijkheden inzake financiële verslaggeving.

Geen meningsverschil met management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door het management en de medewerkers van de vennootschap de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Voorafgaand aan ons aanblijven met management besproken belangrijke zaken

Gedurende het jaar zijn er geregeld gesprekken met het management geweest over de toepassing van verslaggevingsgrondslagen of controlestandaarden in verband met transacties die zich hebben voorgedaan, transacties die werden overwogen, of de herbeoordeling van huidige omstandigheden.

Overleg met andere accountants

Wij hebben geen kennis van een eventueel overleg over controle- en verslaggevingsvraagstukken dat het management in 2018 heeft gehad met andere accountants.

4.12 Cyberrisicoanalyse

Wij adviseren u het opstellen van een cyberrisicoanalyse onderdeel te maken van het interne controlesysteem.

Cyber is een onlosmakelijk onderdeel geworden van onze samenleving. Dagelijks werken wij met digitale oplossingen, zowel privé als zakelijk. Door gebruik van het internet, bedrijfsnetwerken en -applicaties hebben ook alle organisaties, ongeacht hun omvang, te maken met aan cyber gerelateerde risico's zoals cybercrime. Als cyberrisico's zich voordoen, kunnen deze een (significante) impact hebben op de financiële systemen, uitspraken over de interne beheersing en ook de jaarrekeningcontrole.

Als onderdeel van onze controle hebben wij de directie verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van cyberrisico's in het betalingsverkeer, door onttrekken van persoonsgegevens, vertrouwelijke gegevens of Intellectual Property of door het verstoren van bedrijfsvoering.

Tijdens deze gesprekken heeft de directie aangegeven zich bewust te zijn van cyberrisico's en voorbeelden gegeven van de manier waarop zij deze beheerst.

Aangezien iedere organisatie waardevolle informatie heeft te verliezen of ernstige schade kan leiden als de IT-infrastructuur (tijdelijk) niet meer beschikbaar is, attenderen wij u op het belang van een cyberrisicoanalyse als vast onderdeel van het interne controlesysteem dat erop is gericht bedrijfsrisico's te onderkennen, het belang en de waarschijnlijkheid daarvan in te schatten en het daarop toespitsen van de interne beheersing.

De naam 'Deloitte' verwijst naar 1 of meer van de volgende rechtspersonen: Deloitte Touche Tohmatsu Limited, een in Groot-Brittannië gevestigde 'private company limited by guarantee', en ieder van de memberfirms die deel uitmaken van haar netwerk. Elk van deze rechtspersonen vormt een juridisch afzonderlijke en onafhankelijke entiteit. Zie www.deloitte.com/about voor een gedetailleerde beschrijving van de rechtsvorm van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en haar memberfirms.

Deloitte is met ongeveer 5.000 medewerkers en kantoren in heel Nederland de grootste organisatie op het gebied van accountancy, belastingadvies, consultancy en financiële advisering. Deloitte Nederland is een onafhankelijke memberfirm van Deloitte Touche Tohmatsu, met 225.000 medewerkers en vestigingen in meer dan 150 landen.